

Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego Związku Miast Polskich
w sprawie koniecznej naprawy finansów samorządowych

Przedstawiciele ponad 300 miast, obradujący we Wrocławiu, apelują do Rządu i Parlamentu o podjęcie skutecznych działań mających na celu zapewnienie dalszego, oczekiwanego przez mieszkańców rozwoju polskich miast, wsi i regionów.

Będzie to możliwe tylko poprzez zapewnienie adekwatnego do zakresu przekazanych zadań, stabilnego zasilania finansowego samorządów.

I. Ze smutkiem stwierdzamy, że stan finansów lokalnych i regionalnych w Polsce ulega w ostatnich latach istotnemu pogorszeniu i destabilizacji. Jest to spowodowane następującymi faktami:

- 1) szybszym niż wzrost dochodów własnych wzrostem kosztów realizacji zadań, wynikającym z decyzji władz centralnych i ze zmian sytuacji gospodarczej (energia, koszty pracy, ceny materiałów i usług),
- 2) pogłębiającą się luką w finansowaniu oświaty (brak środków zapewniających sfinansowanie wprowadzanych przez rząd podwyżek płac, koszty nieefektywnej sieci szkół),
- 3) przekazywaniem nowych zadań bez wystarczających środków finansowych,
- 4) podnoszeniem standardów realizacji zadań bez zwiększenia zasilania finansowego,
- 5) przerzucaniem na samorządy obciążeń wynikających z zaniechania koniecznych reform w systemie ochrony zdrowia (wyrok TK z 20 listopada 2019 r.),
- 6) stałym niedofinansowaniem zadań zleconych z zakresu administracji rządowej,
- 7) zaniechaniem systemowej reformy gospodarki odpadami, zastępowanej doraźnymi zmianami złych przepisów ustawowych,
- 8) zaniechaniem skutecznej naprawy systemu zagospodarowania przestrzennego, skutkującym ogromnymi kosztami chaosu przestrzennego.
- 9) brakiem rekompensat ubytków w dochodach własnych, spowodowanych zmianami ustawowymi (PIT, podatek od nieruchomości).

II. Dla utrzymania ciągłości rozwoju naszych małych ojczyzn, który jest owocem najbardziej udanej polskiej reformy ustrojowej, należy zapewnić ich adekwatność i stabilność poprzez:

- 1) zagwarantowanie w ustawach kształtujących ustrój gmin, powiatów i województw rzeczywistej samodzielności ich organów w realizacji zadań własnych,
- 2) wprowadzenie w ustawie o dochodach JST zasady rekompensowania ubytków w dochodach własnych, powodowanych przez zmiany ustawowe,
- 3) zrekompensowanie ubytków w udziałach JST we wpływach z podatku PIT, spowodowanych zmianami ustawowymi z 2019 roku,
- 4) zagwarantowanie w zapisach ustawowych wymogu uwzględniania w przekazywanej dotacji celowej wszystkich składników kosztów realizacji zadań zleconych,
- 5) wprowadzenie standardów finansowania zadań własnych, opartego na subwencjach i dotacjach,
- 6) zapewnienie wszystkim JST możliwości finansowania rozwoju lokalnego (subwencje: rozwojowa i ekologiczna),
- 7) uwzględnienie w systemie wyrównawczym potrzeb wydatkowych różnych kategorii JST.

III. Zmiany systemowe w finansach samorządowych, uwzględniające powyższe zasady, muszą być wprowadzone bez zbędnej zwłoki. Oczekujemy przedstawienia ich założeń w bieżącym roku.

Wrocław, 6 marca 2020 r.